

E-brošura

FFOS-ovi laureati

Predstavljamo znanstvenike
Filozofskog fakulteta u Osijeku
nagrađene za znanstveni rad

Sadržaj:

Uvodna riječ dekana 3

Znanost može olakšati i oplemeniti svakodnevni život građana – Sanjica Faletar 4

Temeljnim znanstvenim istraživanjem do prve teorijske gramatike hrvatskog jezika – Branimir Belaj 7

Tik-tak – Ružica Pšihistal 10

Važno je ne odustati dok ne nađete rješenja za problem koji istražujete – Dino Krupić 12

2 *Iskustvo u inozemstvu pomoglo mi je postati kvalitetnijom i kreativnijom znanstvenicom* – Ana Werkmann Horvat 15

Znanost - najljepši poziv na svijetu – Goran Livazović 18

Znanstveni rad dopušta prilagodbu karijere vlastitim interesima – Karlo Bojčić 21

U znanstvenom radu važna je suradnja s drugim znanstvenicima – Ivana Martinović 23

Važno je studirati književnost – Krešimir Šimić 26

Mladi znanstvenici trebaju razvijati specijalizirane vještine i kompetencije koje ne postoje u njihovu širem znanstvenom okruženju – Hrvoje Lepeduš 29

Filozofski fakultet u Osijeku ponosi se brojnim znanstvenicima i nastavnicima koji se svakodnevno suočavaju s različitim izazovima. Posebna su vrsta izazova oni na koje nailaze u svom znanstvenom i stručnom radu. Istraživanja koja se provode na našem Fakultetu posredno, a nerijetko i sasvim neposredno, utječu na razvoj ideja i stupanj informiranosti šire zajednice. Velik udio znanstvenika zaposlenih na Fakultetu stoga istražuje u područjima društvenih i humanističkih znanosti. Tu dominaciju nadopunjuju znanstvenici iz interdisciplinarnih područja, kao i znanstvenici iz takozvanog STEM područja.

Kako bi poticao svoje djelatnike na postizanje i održavanje izvrsnosti u znanstvenom radu, Fakultet osigurava svojim znanstvenicima sredstva i infrastrukturu potrebnu za svakodnevni znanstveni rad te nagrađuje svaki objavljeni i recenzirani znanstveni rad s posebnim naglaskom na znanstvenim radovima indeksiranim u relevantnim bazama. Kruna toga sustava poticanja svakako je *Pravilnik o nagrađivanju nastavnika, suradnika i nenastavnog osoblja*, prema kojemu se nagrađuju recentne karijere nastavnika prema kriterijima prilagođenim Europskom istraživačkom prostoru (EEA):

- znanstvena vrsnoća
- inovativnost pristupa
- društvena odgovornost
- interdisciplinarnost
- prepoznatljivost i umrežavanje.

Svake se godine dodjeljuju tri nagrade za znanost: dvije nagrade za znanstveni rad objavljen u prethodnoj kalendarskoj godini te nagrada za znanstvenu monografiju objavljenu u prethodnoj kalendarskoj godini. Svake četiri godine dodjeljuje se jedna nagrada za izvrsnost u znanosti za prethodno trogodišnje razdoblje.

U brošuri koja je pred Vama predstaviti će se dio nagrađenih znanstvenika. Nadamo se da će Vas njihove riječi motivirati da razmislite o mogućnostima bavljenja znanošću, koja je ključ spoznaja ne samo o našoj prošlosti već i o našoj budućnosti.

prof. dr. sc. Ivan Trojan,
dekan Filozofskog fakulteta u Osijeku

prof. dr. sc. **SANJICA FALETAR**

Društvene znanosti

Informacijske i komunikacijske znanosti

Knjižničarstvo

Nagrada za izvrsnost u znanosti

(za područje društvenih znanosti)

Filozofskog fakulteta u Osijeku (2021.)

Područje mojega znanstvenog interesa oblikovano je podjednako mojim osobnim interesima, vrijednostima i poticajima iz neposrednoga radnog okruženja te je usmjereno primarno na problematiku knjižničnih usluga za društveno isključene skupine, kao što su primjerice pripadnici nacionalnih manjina, zatvorenici, starije osobe i osobe oboljele od Alzheimerove bolesti, osobe s teškoćama čitanja i disleksijom, LGBTIQ osobe te njihove informacijske potrebe i ponašanje. Pored toga, u svojim se znanstvenim istraživanjima i radovima bavim knjižničnom arhitekturom i obrazovanjem u području informacijskih i komunikacijskih znanosti.

Usmjerenost na društvene skupine i pojedince koji su na bilo koji način u nepovoljnom položaju i isključeni iz društva, ili zbog izvanjskih čimbenika koji proizlaze iz neposrednog prostorno-vremenskog okruženja ili su uvjetovani njihovim osobnih stanjem i obilježjima, te promišljanje o načinima na koje im knjižnice mogu pružiti podršku i u konačnici poboljšati kvalitetu života, usko je vezano uz moje uvjerenje da znanstveni rad uvijek treba pridonositi boljem razumijevanju, i po mogućnosti, rješavanju prepoznatih problema u lokalnoj zajednici te podržavati društvenu pravednost.

Posebno sam sretna što u tim nastojanjima imam prilike surađivati s brojnim motiviranim stručnjacima, organizacijama civilnog društva i zainteresiranim pojedincima iz lokalne zajednice kao što su npr. Udruga Memoria Osijek, Ženska udruga IZVOR, Udruga aktivni umirovljenici Osijek, Klub studenata informacijskih znanosti LIBROS itd.

Interes za knjižničnu arhitekturu potaknut je pak činjenicom da u suvremenom društvu, u kojem se neprimjetno i sve više selimo u virtualne prostore i odnose, i u kojem je većina informacija i usluga dostupna *online*, i dalje postoji potreba za javnim i svima dostupnim prostorom u kojem će knjižničari, uz pomoć tradicionalnih usluga, građe, ali i inovativne tehnologije osnaživati pojedince te im osigurati siguran i ugodan prostor za provođenje slobodnog vremena.

I konačno, budući da izravno sudjelujem u obrazovanju budućih knjižničnih i informacijskih stručnjaka na Odsjeku za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku, treće su područje mojega znanstvenog interesa i izazovi koje brze tehnološke, ekonomske, kulturne i druge promjene donose u visokom obrazovanju u području informacijskih

znanosti. Uvijek nastojim rezultate znanstvenih istraživanja, i onih osobnih i onih drugih znanstvenika iz područja, promatrati u svjetlu unaprjeđenja obrazovnih programa i procesa te u njihovo promišljanje uključiti studente.

Prema mojemu mišljenju, znanstveni je rad izuzetno važna djelatnost jer omogućava objektivno i neopterećeno sagledavanje društvenih problema s raznih motrišta te iznalaženje inovativnih rješenja koja bi trebala olakšati, ali i oplemeniti svakodnevni život građana. Kako bi to znanstvenici pak mogli činiti, moraju imati podršku vlastite ustanove. Raduje me što mogu reći da Filozofski fakultet u Osijeku u tom pogledu uistinu ulaže velike napore kako bi znanstvenicima osigurao odgovarajuće uvjete za rad.

Kao osnovni izazov u znanstvenom radu danas vidim komercijalizaciju znanosti i činje-

nicu da često sami natječaji za financiranje znanstvenih projekata određuju istraživačke probleme kojima bi se znanstvenici trebali baviti. S druge pak strane, otvorena znanost otvara nam neslućene mogućnosti u demokratizaciji znanja i zasigurno je put kojim bi trebalo krenuti.

Iako sam se osobno u sustavu znanosti našla igrom slučaja (kako to često u životu biva s važnim stvarima), nakon gotovo 20 godina iskustva u znanstvenoistraživačkom radu mogu reći da je biti uspješan znanstvenik danas izuzetno zahtjevan, ali isto tako dinamičan i često nepredvidiv zadatak. Za sve one koji u sebi pronalaze potrebnu radoznalost, odvažnost, upornost i spremnost za traženje uvijek novih pristupa i odgovora na izazove koje pred nas donosi život karijera u znanosti savršen je izbor.

prof. dr. sc. **BRANIMIR BELAJ**
redoviti profesor u trajnom izboru
Humanističke znanosti
Filologija
Kroatistika
Godišnje nagrade za znanstveni rad
2016. i 2017. godine
Nagrada za izvrsnost u znanosti za
razdoblje od 2018. do 2021. godine

Branimir Belaj redoviti je profesor u trajnom izboru iz područja humanističkih znanosti, znanstvene grane kroatistika, na Odsjeku za kroatistiku Filozofskoga fakulteta u Osijeku. Diplomirao je 1996. godine na Pedagoškom fakultetu u Osijeku, a 2001. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu obranio je doktorsku disertaciju pod naslovom *Gramatički i leksički pasiv u hrvatskom standardnom jeziku*. Sudjelovao je kao izlagač na tridesetak domaćih i međunarodnih znanstvenih skupova, a na pet kao plenarni izlagač. Bio je suradnik na projektima *Kognitivnolingvistički pristup polisemiji u hrvatskom i drugim jezicima* i *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje*, a trenutno je suradnik na projektima *Sintaktička i semantička analiza dopuna i dodataka u hrvatskom jeziku* i *Semantičko-sintaktička klasifikacija glagola u hrvatskom jeziku*, koje financira Hrvatska zaklada za znanost, te na institucijskom projektu *Metafora i metonimija u jeziku i mišljenju* Instituta za hrvatski jezik. Do sada je objavio šezdesetak znanstvenih radova u međunarodnim i domaćim publikacijama te sedam knjiga – *Pasivna rečenica* (2004.), *Jezik, prostor i konceptualizacija – shematična značenja hrvatskih glagolskih prefikasa* (2008.), *Kognitivna gramatika hrvat-*

skoga jezika, Knjiga prva, Imenska sintagma i sintaksa padeža (2014.), *Dimenzije značenja* (2015.), *Kognitivna gramatika hrvatskoga jezika, Knjiga druga, Sintaksa jednostavne rečenice* (2017.), *Kognitivna gramatika hrvatskoga jezika, Knjiga treća, Sintaksa složene rečenice* (2020.) i *Kognitivna lingvistika i hrvatski jezik* (2023.). Temeljna su mu područja interesa kognitivna lingvistika, teorijska lingvistika, povijest lingvistike i sociolingvistika. Među tim se područjima njegova interesa posebno ističu konstrukcijski pristupi gramatici u okvirima kognitivne lingvistike, a u prvom redu primjena kognitivne gramatike i teorije konceptualne metafore i metonimije na opis morfosintakse hrvatskoga jezika. Njegov rad na tom području, u suautorstvu s Goranom Tanackovićem Faletarom, zaokružen je objavljivanjem triju knjiga prve cjelovite teorijske gramatike hrvatskoga jezika – *Kognitivne gramatike hrvatskoga jezika*. Član je *Hrvatskoga društva za primijenjenu lingvistiku* (HDPL), *Međunarodnoga društva kognitivnih lingvista za slavenske jezike* (SCLA) i *Europskog lingvističkog društva* (SLE), a od 2022. godine jedan je od glavnih urednika časopisa *Jezikoslovlje* Filozofskoga fakulteta u Osijeku. Dobitnik je godišnjih nagrada za znanstveni rad Filozof-

skoga fakulteta u Osijeku 2016. i 2017. godine, nagrade za izvrsnost u znanosti Filozofskoga fakulteta u Osijeku za razdoblje od 2018. do 2021. godine te nagrade „Adolfo Veber Tkal-

čević“ 2021. godine za osobit doprinos proučavanju sintakse hrvatskoga jezika, koju dodjeljuje Sveučilište J. J. Strossmayera.

prof. dr. sc. **RUŽICA PŠIHISTAL**

redovita profesorica u trajnom izboru

Humanističke znanosti

Filologija

Teorija i povijest književnosti

Godišnja nagrada za znanstvenu
monografiju u 2022. godini

Književna djela (ne samo fikcijska) i naše živote povezuje ideja početka i kraja, a između njih je zaplet, koji u minijaturnom obliku čujemo u otucanju sata „tik-tak“. U referiranju na zvuk sata – ne kao „tik-tik“ nego kao „tik-tak“ – fikcijom zamjenjujemo akustički događaj pridajući vremenskom intervalu značenje. „Tik“ označuje početak (genezu), „tak“ označuje kraj (apokalipsu). Nepodnošljiva sukcesivnost bez kraja („tik-tik-tik-tik-tik“) time je ispunjena smislom, prazna vremenitost preoblikovana je u *kairos*. Na taj način Frank Kermode u utjecajnoj studiji o teoriji fikcije *The Sense of an Ending* (Oxford UP, 1967.) objašnjava model zapleta kao pokušaj stvaranja smisla. Neugodna spoznaja da živimo „u sredini“, samo kratko razdoblje u povijesti, pokretač je stvaranja apokaliptičkih fikcija koje nude koherentan obrazac smisla s fiktivnim suglasjima između početka i kraja, jer iz kraja – ne iz sredine – vidimo strukturu cjeline, tek „sjena kraja daje puninu svakom trenutku“. Sredinom 1960-ih kada je pisao Kermode, umjesto o konačnom kraju radije se razmišljalo o imanentnom kraju, neprekidnoj tranziciji i prolaznim krizama s malim krajevima. Danas je teško razmišljati ne samo o budućnosti nego i o sadašnjosti bez ideje „velikoga“ kraja. U „kratkome“ 21. stoljeću nude nam se različiti „igrači“ apokalipse (nu-

klearna ili klimatska kataklizma, novi veliki rat, epidemije, potresi, migracije, geopolitičke, ekonomske i humanitarne krize, nasilje svih protiv svih). Ostao nam je međutim još uvijek interval „između“ koji treba popuniti smislom.

Baviti se profesionalno književnošću i poučavati druge vrijednim književnim djelima pruža ideju smisla – unatoč krizi humanističkih znanosti i mogućnosti da književna riječ više ne zna komu je upućena i da nema adresata (Giorgio Agamben). Imamo priliku plivati „uzvodno“ ili protiv struje aktualnoga doba terora spektakla, beznačajnosti i beskorisnih informacija „proroka propasti“, čuvati i prenositi ono što je vrijedno pamćenja (ne samo u estetskom smislu). „Umjetnost je škola visoke etike“, zapisao je neki dan jedan student u kratkom osvrtu i ta me misao razvedrila, rastjerala siječanjski blues – unijela tračak smisla u bezizglednu bitku s nezavršenim radovima, tijesnim rokovima i namomilanim poslovima, što ne prestaje od prvih dana otkako sam se počela baviti znanošću o književnosti. Doista, što vrijedi estetika bez etike? Što vrijedi znanost koja ne služi dobru, posebice humanistička znanost koja služi književnosti? Što vrijedi komunikacija sa studentima ako se na moje ili na njihovo „tik“ ne dogodi „tak“?

doc. dr. sc. **DINO KRUPIC**

Društvene znanosti

Psihologija

Nagrade Filozofskog fakulteta u
Osijeku: za izvrsnost u znanosti
za razdoblje od 2014. do 2018. i za
znanstveni rad u 2015. godini

Bavim se većim brojem tema, no većina ih se dotiče neuropsiholoških teorija ličnosti. Nastojim povezati osobine ličnosti sa snažnom biološkom osnovom (poput anksioznosti) s tjelesnim reakcijama u stresnim situacijama. Ponekad se u istraživanjima dotičem i drugih tema poput motivacije, kliničkih stanja, emocija i kognicija, ali uvijek se sve vrti oko ličnosti. Kod izazivanja stresa najčešće se služim animacijama virtualne realnosti kojima izazivam strah i/ili anksioznost te uspoređujem fiziološke odgovore ispitanika u odnosu na subjektivne iskaze kako bih provjerio zna li ispitanici prepoznati kad su pod stresom.

Što me je potaknulo na bavljenje s znanosti? Najprije znatiželja za određenim temama, a zatim i profesori i asistenti koji su mi dali priliku da započnem s istraživanjima. Prva istraživanja radio sam još za vrijeme studija uz pomoć jedne asistentice koja nas je usmjevala i podržavala kad bismo negdje zapeli. Kasnije sam usavršio multivarijatne analize, pa sam donio odluku kako se želim profesionalno baviti prikupljanjem i analiziranjem podataka.

Kada bih morao izdvojiti što je bitno kod bavljenja znanosti, najprije bih izdvojio znatiželju.

Jednostavno, lakše je raditi stvari koje volite, a znanstveni rad zahtijeva punu posvećenost. Dobra je stvar da znanost pruža mogućnost odabira teme koja vas zaista zanima. Osim znatiželje važna je i tolerancija nejasnog (i onoga što je nepoznato). Nemali broj puta naišao sam na određeni problem koji nije uopće (ili nije do kraja) razjašnjen u literaturi. Takve stvari mogu izazvati frustraciju. Izrazito je korisno tu frustraciju pretvoriti u motivaciju za novo istraživanje koje će se upravo tim problemom pozabaviti. Nadalje, važna je upornost. Budući da se znanost bavi stvarima koje još ne znamo, važno je ne odustati dok ne nađete rješenja za problem koji istražujete. Ponekad je potrebno nekoliko godina dok nešto ne saznate i potvrdite. Štoviše, neki i završe karijeru bez konačnog odgovora na pitanje koje ih je interesiralo tijekom cijelog radnog vijeka. Ključno je – ne odustajati i stalno se usavršavati kako bismo mogli pomicati granice i približavati se konačnom odgovoru na postavljeno istraživačko pitanje. Osim toga, nužne su i druge kompetencije, poput dobrog vladanja engleskim jezikom, ovladavanja statistikom i metodologijom te vrsno poznavanje područja kojim se bavite. Budući da je potrebno mnogo znanja i vještina, najbolje bi bilo kada bismo se bavili točno

određenim temama, a ne skakali iz jednog područja u drugo.

Povrh svega navedenog, konstantno usavršavanje je prijeko potrebno, je nove tehnologije pružaju nove mogućnosti. Tehnologija snimanja aktivnosti mozga, unaprjeđenje virtualne realnosti, nove tehnologije snimanja elektrodermalne reakcije, pritom i razvoj umjetne inteligencije i novih statističkih postupaka čekaju nas u idućih nekoliko desetljeća. S obzirom na navedeno, očekujem eksponencijalni rast znanja u idućih nekoliko desetljeća i to ne samo u psihologiji, već i u svim ostalim granama znanosti.

Noviteti koji se pojavljuju u znanosti istovremeno su i prilike i opasnosti. Dok god ulažete u vlastito znanje i kompetencije, lakše ćete novitete percipirati prilikom, a manje opasnošću. Opasnost je stagnirati u znanosti jer je znanost vrlo kompetitivna djelatnost. Naime, da biste objavili rad u dobrom znanstvenom časopisu, morate nuditi barem jednako kvalitetan znanstveni rad koji bi bio u rangu kvalitete drugih znanstvenika. Stagniranje je problematično jer se standardi časopisa cijelo vrijeme povećavaju i ako izgubite korak, teško ćete ga nadoknaditi.

Ako postoji nešto što bih volio promijeniti u znanstvenoj svakodnevici u sklopu visokoškolskog sustava, onda bi to bio - veći broj novih mladih znanstvenika. Volio bih vidjeti više prilika za mlade istraživače koji bi imali veću podršku tijekom najranjivije faze karijere - a to je sami početak istraživanja. Znanost je kompleksna i zahtijeva puno vremena, truda, motivacije i znanja. Podrška mentora ili mentorice u tim je počecima izrazito bitna. Stoga, volio bih da mladi u Osijeku imaju više mogućnosti započeti karijeru znanstvenika te da im se osigura dobar sustav mentoriranja kako bi unaprijedili znanost, jer znanost jedina nudi put kao održivom razvoju zajednice, a znanost bez novih znanstvenika nema perspektivu.

Kao poruku mladima koji su zainteresirani za bavljenje znanosti, istaknuo bih kako znanost nije za svakoga. Potrebno je mnogo kompetencija i osobnih karakteristika koje olakšavaju bavljenje znanosti. Ako savladate prve prepreke u znanosti i ovladate kompetencijama i znanjima koje su nužne za posao znanstvenika, tad će vam znanost biti najbolji posao na svijetu.

doc. dr. sc. **ANA WERKMANN HORVAT**

Humanističke znanosti

Filologija

Anglistika i kroatistika

Godišnje nagrade za znanstveni rad u
2021. i 2022. godini

Zovem se Ana Werkmann Horvat i trenutno radim na Odsjeku za engleski jezik i književnost na radnom mjestu docentice na Kate-dri za engleski jezik i lingvistiku, a djelujem u humanističkom znanstvenom području te se bavim filologijom (anglistika i kroatistika). Moj put do ovoga radnog mjesta nije u potpunosti tradicionalan s obzirom na to da sam se nakon vremena provedenog u inozemstvu na FFOS-u zaposlila preko programa zapošljavanja mladih znanstvenika povratnika. Nakon završenoga diplomskog studija hrvatskog i engleskog jezika i književnosti u Osijeku upisala sam magisterij iz lingvistike u Ottawi. Nakon završetka studija selim se u Oxford gdje započinem doktorski studij. U Oxfordu sam produbila svoj interes prema semantici i psiholingvistici, a to i danas ostaju moja primarna znanstvena područja. Nakon završenog doktorata zapošljava se kao poslijedoktorandica, također na Sveučilištu u Oxfordu, gdje se dvije godine bavim temama vezanim uz višejezičnost, kreativnost i figurativni jezik. Po završetku ugovora vraćam se u Hrvatsku gdje počinjem raditi na Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje kao poslijedoktorandica. Početkom 2021. dolazim na mjesto na kojem trenutno radim. Na Filozofskom

sam fakultetu u Osijeku primila nagradu za znanstveni rad za 2021. godinu za rad *Creativity is a toaster: Experimental evidence on how multilinguals process novel metaphors* u časopisu *Applied Linguistics* u suautorstvu s Mariannom Bolognesi i Katrin Kohl te za 2022. godinu za rad *Comprehension of different types of novel metaphors in monolinguals and multilinguals* u časopisu *Language and Cognition* u suautorstvu s Mariannom Bolognesi, Jeannette Littlemore i Johnom Barn-denom.

U samim počecima bavljenja znanstvenim radom najviše su me motivirali profesori s našeg Fakulteta dok sam još bila studentica, ali i neposredno nakon završetka diplomskog studija. Moji rani radovi koje sam objavila u *Hrvatistici*, kao i rad s prof. dr. sc. Buljan u *Jezikoslovlju*, potaknuli su moj interes za lingvistiku. Pozitivna iskustva na našem Fakultetu bila su mi poticaj za odlazak na studij u Ottawu, a potom i u Oxford.

Smatram da je jedna od najvažnijih komponenti znanstvenog projekta znanstvena kreativnost. Znanstvenom kreativnošću smatram sposobnost da znanstvenik prepozna zanimljiva neodgovorena znanstvena pitanja,

koja su relevantna i neistražena, te da na njih ponudi odgovor inovativnim pristupom koji se uklapa u prethodna istraživanja. Drugim riječima, svaki dobar znanstveni projekt mora odgovoriti na vrlo važno pitanje: „I što s tim?“ (engl. *So what?*). Znanost kojom se bavimo treba imati smisla i biti od interesa različitim istraživačima. Naši istraživački rezultati ne smiju postojati samo zato da postoje, već trebaju odgovarati na nova pitanja koja zanimaju struku i istraživače koji se bave sličnim pitanjima.

U budućnosti bih u znanosti voljela vidjeti pristup koji i dalje naglašava izvrsnost i inovativnost, ali koji u tolikoj mjeri ne ovisi o financijskim mogućnostima institucije. Smatram da bi znanstveni rezultati trebali biti dostupni svima, a ne samo onim institucijama koje imaju mogućnosti da pokriju vrlo skupe pretplate na najutjecajnije časopise. Takva monetizacija znanosti svakako je vrlo opasna te se nadam da će u budućnosti sve više utjecajnih visokorangiranih časopisa prijeći na model otvorenog pristupa.

Što se tiče hrvatske lingvistike i sustava u kojem trenutno radim, u budućnosti bih voljela da se više otvori međunarodnim skupovima i časopisima jer svjetska slavistika i lingvistika mogu itekako profitirati od znanja koja ima-

ju naši stručnjaci, kao što i mi možemo puno naučiti od kolega iz inozemstva. Smatram da bi takva nova iskustva bila od koristi svim znanstvenicima koji se bave jezikom u Hrvatskoj, ne samo kroatistima. Na svakodnevnoj razini, smatram da znanstvenike ponajviše opterećuju administrativni zahtjevi i pravila koja ponekad djeluju tako da sputavaju znanstvenike u njihovu radu i u međunarodnim suradnjama, s obzirom na to da njihovi međunarodni kolege rade u drugim, mnogo povoljnijim uvjetima. Smatram da je rješavanje takvih problema, ali i opsežna revizija uvjeta znanstvenog napredovanja u humanistici, temeljni uvjet za bolje uključivanje hrvatske lingvistike u međunarodnu znanstvenu zajednicu.

Za kraj, smatram da je posao kojim se bavim jedan od najkreativnijih i najraznolikijih poslova koji postoje. Svaki je projekt drugačiji, a svaki mi je dan različit. Timovi s kojima radim rasuti su po cijelom svijetu pa su stoga i projekti jedinstveni i zanimljivi. Smatram se nevjerojatno sretnom što mogu raditi ovakav posao i to baveći se jednom od temeljnih stvari koje nas čine ljudima – jezikom.

prof. dr. sc. **GORAN LIVAZOVIĆ**

Društvene znanosti

Pedagogija, socijalna pedagogija

Nagrada za znanstveni rad
u 2020. godini

Primio sam Nagradu za znanstveni rad u 2021. za članak objavljen u časopisu *BMC Psychiatry* pod nazivom *Problem gambling in adolescents: what are the psychological, social and financial consequences?* (19, 308 (2019), <https://doi.org/10.1186/s12888-019-2293-2>) u suautorstvu s doktorandom Karlom Bojčićem.

Područje mojega znanstveno-stručnog i nastavnog interesa usmjereno je na istraživanje rizičnog ponašanja djece i mladih s posebnim naglaskom na utjecaj rizičnih i zaštitnih čimbenika vezanih uz kvalitetu obiteljskih odnosa i stilova roditeljstva te ulogu škole, vršnjaka, medija i slobodnovremenskih aktivnosti. U okviru projekta HRZZ-a koji nosi naziv *Hrvatski monitor nasilja* od 2017. godine kao dio interdisciplinarnog tima istražujem odgojno-obrazovne značajke fenomena nasilja, a mentor sam i mladim znanstvenicima u postupku pisanja disertacije.

Od najranijih dana volio sam istraživati i čitati knjige te sam bio snažno motiviran znatiželjom shvaćanja kako stvari funkcioniraju. Kasnije su me prema znanosti usmjeravali obitelji, učitelji, mentori i okolina.

Osobno, najvažnije su odlike znanstvenoi-straživačkog rada integritet, kvaliteta i etičnost. Pritom, bavljenje znanostu pruža prigodu za samorazvoj i učenje te otkrivanje novih spoznaja. Od vanjskih čimbenika, važni su akademska sloboda istraživanja i dovoljno resursa za znanstveni rad.

Bez znanosti i znanstvenih istraživanja kao civilizacija ne možemo ni opstati ni napredovati. Programirana inteligencija i kvantna računala za nekoliko godina otvorit će nove neslućene obzore istraživanja i obrade podataka, ali i dalje ostaje izazov primjene rezultata u svakodnevnom životu, stoga sam optimističan. Posebno u pedagogiji, istraživanje odnosa čovjeka i tehnologije u društvu nikada nije bilo važnije.

Nepovjerenje postfaktične civilizacije u rezultate znanstvenih dosegâ, uz cenzuru i ideološke zasade polariziranog društva prijete integritetu znanosti. Opasna je i utilitaristička komercijalizacija znanosti, koja posebno utječe na društvene i humanističke discipline. S druge strane, javlja se općedruštvena negativna selekcija stručnjaka koja nažalost zahvaća i sustav znanosti i obrazovanja.

U visokoškolskom sustavu trebalo bi raditi na boljem materijalnom statusu i financiranju istraživanja, posebno za mlade znanstvenike koje je sve teže privući i motivirati na akademsku karijeru. Potrebno je drastično smanjenje administrativnih obveza za znanstvenike jer se birokratizacija unatoč digitalizaciji eksponencijalno umnožila.

Još uvijek je ovo najljepši poziv na svijetu – odgajate mlade, istražujete i svaki dan učite nešto novo. Zahtjevno je i ponekad iscrpljujuće, ali su rezultati izuzetno nagrađujući.

dr. sc. **KARLO BOJČIĆ**

Društvene znanosti

Pedagogija

Nagrada za znanstveni rad u 2020. godini

Glavna su područja mojega znanstvenog interesa rizično ponašanje djece i mladih, uz naglasak na igre na sreću i agresivno ponašanje te istraživanje medijski posredovanog nasilja. Suradnik sam na interdisciplinarnom uspostavno-istraživačkom projektu *Hrvatski monitor nasilja*, koji se bavi istraživanjem fenomenologije, etiologije i procesuiranja nasilja s posebnim fokusom na zaštiti posebno ranjivih skupina žrtava i na kojem su angažirani prepoznati domaći i međunarodni znanstvenici iz tog područja.

Moj put u znanstveni rad motiviran je željom za razumijevanjem i rješavanjem problema s kojima sam se susreo u svojoj društvenoj okolini. Primarno se to odnosi na problem igara na sreću i negativne posljedice koje nose sa sobom. Na motivaciji za bavljenje znanstvenim radom također mogu zahvaliti profesorima koji su mi predavali i pružili pomoć u znanstvenom radu, ali ponajviše svojem mentoru koji me je usmjerio na multidisciplinarni pristup u istraživanju fizički agresivnog ponašanja djece, pruživši mi pri tome vrijedne savjete i prilike za suradnju s drugim stručnjacima i istraživačima.

Smatram da znanstveni rad nosi odgovornost prema užoj i široj zajednici te treba doprinijeti njezinu razvoju i poboljšanju kvalitete života ljudi. Stoga mi je drago vidjeti kada se rezultati objavljenog rada koriste kao argumenti u raspravama tijekom donošenja zakona ili kao smjernice u razvoju preventivnih programa.

Osim što pruža osjećaj postignuća i smisla kroz doprinos zajednici, dinamični uvjeti znanstvenog rada često pred osobu stavljaju nove izazove koji zahtijevaju kreativno razmišljanje i doprinose stalnoj mogućnosti učenja i osobnog rasta. Znanstveni rad često uključuje suradnju s drugim stručnjacima iz različitih disciplina, što omogućuje bogato iskustvo i prilike za učenje. Naposljetku, raznovrsnost mogućnosti omogućuje prilagodbu karijere prema vlastitim interesima.

izv. prof. dr. sc. **IVANA MARTINOVIĆ**

Društvene znanosti

Informacijske i komunikacijske znanosti

Nagrada za znanstveni rad u 2021. godini

Moji istraživački interesi pripadaju okviru tema vezanih za informacijsku i digitalnu pismenost, informacijske sustave u obrazovanju, informacijske potrebe i informacijsko ponašanje djece i mladih, poticanje čitanja, ranu i obiteljsku pismenost te knjižnične programe za djecu i mlade.

Posebno sam ponosna na suradnju koja je ostvarena gostovanjem kolegice znanstvenice i profesorice Sung Un Kim sa sveučilišta Catholic University, SAD. Bilo mi je drago što je naše Sveučilište omogućilo financijsku potporu za projekt na kojem je ostvarena važna suradnja i stjecanje iskustava u svim fazama istraživačkog procesa. Bavili smo se značajnom temom zdravstvenoga informacijskog ponašanja mladih te došli do vrijednih istraživačkih rezultata i spoznaja koje smo objavili u četiri znanstvena rada i dva diplomska rada.

Prvi i glavni poticaj za znanstveni rad dao mi je profesor S. Jelušić na završnoj godini studija predloživši mi da asistiram u nastavi i istraživačkom radu. Shvativši to kao priznanje za trud i rad tijekom studija s jedne strane te s druge kao izazov koji je bio u skladu s nekom mojom intrinzičnom motivacijom i željom za

otkrivanjem i stjecanjem znanja, prihvatila sam prijedlog bez oklijevanja.

U znanstvenom radu posebno mi je važna suradnja s drugim znanstvenicima, suradnja u okviru istraživačkog tima, podrška ustanove, posjedovanje različitih resursa, razmjena ideja, dolazak do novih i originalnih spoznaja, izgradnja daljnjeg znanja, a posebno važnim smatram mogućnost koju istraživanja pružaju i donose u razumijevanju svijeta te doprinos znanosti čovjeku i društvu u cjelini.

Smatram da će sve više i više u znanosti do izražaja dolaziti značaj suradnje znanstvenika iz različitih područja znanosti, odnosno interdisciplinarnost. Također smatram da su ljudi velika snaga i neprocjenjiv potencijal koji može izuzetno puno doprinijeti napretku u istraživanjima i znanosti općenito. Osim toga, napredovanjem razvoja tehnologije javljaju se gotovo neograničene mogućnosti pristupa digitalnim resursima različitih vrsta, alatima i metodama istraživanja općenito. U današnje vrijeme otvorene su i dostupnije nego li ikad prije u prošlosti mogućnosti suradnje na globalnoj razini. Kao opasnost vidim moguću zlouporabu tehnologije, ugrožavanje privatnosti pojedinaca, manipulacije i nee-

tično korištenje resursa za što će biti važno postaviti još jasnije granice i osiguravanje odgovornosti.

Voljela bih da se više pažnje usmjeri na istraživanja, da se više surađuje i da se općenito u znanstvenoj zajednici prepoznaje cjelokupni istraživački proces kao značajan i vrijedan. Rad u znanosti kontinuiran je cjeloživotni proces pun višestrukih izazova, prilika i mogućnosti. Važno je biti otvorena uma, prijemčljiv za nove ideje i promjene. Potrebno je imati povjerenje u vlastite sposobnosti, ali je važno ostati skroman. Znanje nema granice, a ljudske sposobnosti ipak su omeđene. Uvijek je potrebno težiti višem i boljem, a pokoji ne-

uspjeh shvatiti i prihvatiti kao neizbježan dio znanstvenog puta. Rad u znanosti ozbiljan je posao, ali u njemu je moguće i potrebno uživati te u rezultatima, otkrivanjima novih spoznaja i uspjesima pronalaziti male i velike radosti.

Osim nagrade Filozofskog fakulteta u Osijeku primila sam 2014. godine nagradu Eva Verona koja se kao znak javnog priznanja dodjeljuje mladim knjižničarima, članovima Hrvatskoga knjižničarskog društva za posebno zalaganje u radu, inovacije i promicanje knjižničarske struke te 2005. godine Rektorovu nagradu.

prof. dr. sc. **KREŠIMIR ŠIMIĆ**

Humanističko područje

Filologija

Povijest i teorija književnosti

Nagrada za znanstveni rad u 2020. godini

Iako je moja uža struka kroatistika, bavim se i njoj srodnim humanističkim poljima: teologijom i filozofijom, što sugerira i rad za koji sam dobio nagradu za znanstveni rad 2020. godine (u Marulićevu *Dijalogu o Herkulu* o književnosti razgovaraju „bogoslov“ i „pje-snik“). Zapravo, držim da su filologija, teologija i filozofija nerazdruživo povezane. Napose kada je riječ o starijoj književnoj kulturi kao što je, primjerice, srednjovjekovna. Naime, tada su unutar obrazovnog sustava – tzv. sedam slobodnih umijeća – teologija, filozofija i književnost bile nerazdruživo povezane. Doduše, potkraj srednjeg vijeka i u ranom novom vijeku postojale su polemike, naročito između skolastika i humanista, o tome koje od spomenutih triju polja treba biti na pijedestalu obrazovnog kurikula (skolastici su smatrali da je to mjesto namijenjeno teologiji, a filozofija i književnost njezine su sluškinje, dok su humanisti smatrali da je pijedestal rezerviran za književnost i da je zapravo prava teologija književnost). Danas je stvar stubokom drugačija. Za pravu znanost drže se tzv. pozitivističke znanosti, a humanističke su nekako pale u drugi plan. Upravo te znanosti iz drugog plana snažno su me privukle jer nude stanovite odgovore na smisao ljud-

skog života. One nude i temelj za one prve, pozitivističke znanosti. Tako su, primjerice, u srednjem vijeku na stvoreni svijet ljudi gledali kao na božansku knjigu. Alan iz Lillea zapisao je sljedeće glasovite stihove: *I stvorenje svako svijeta, / kao knjiga ili slika, / ogledalo nama je. / Našeg žića, naše smrti, / našeg stanja i sudbine / obilježje vjerno je.* Današnja pozitivistička znanost na stvorenu stvarnost, čini se, gleda poput baziliska – mitske životinje koja je čudna mješavina zmije, pijetla i žabe. Njezin je pogled smrtonosan. Što gleda, to ubija. Gleda ubijajući. Možda se čini da je takva usporedba moderne znanosti i baziliska pretjerana. Ali – nije li tako da moderna znanost sve što gleda želi prozreti? Posve proziran svijet – lijepo je primijetio jedan mudar čovjek – nevidljiv je svijet. Prozreti sve stvari isto je što i ne vidjeti. Stoga držim da je danas humanistička znanost iznimno važna. Da je ona svojevrsni *framakon* – lijek protiv smrtonosnog pogleda baziliska. Dakako, nerijetko lijek može postati otrov, pa se stoga mora paziti na mjeru. Kakogod, ubuduće će zasigurno humanističke znanosti dobiti na važnosti jer mi ljudi, baš zato što smo ljudi, pitat ćemo se o smislu onoga što radimo, o smislu tehnologija koje razvijamo. Bit će nam potrebne

„velike priče“ – za koje je francuski filozof Jean-François Lyotard sedamdesetih godina prošlog stoljeća ustvrdio da su nestale. Zato

mi se čini da će književnost, stvaranje „velikih priča“, osmišljavanje života ponovno doći na pijedestal. Bit će važno studirati književnost.

prof. dr. sc. **HRVOJE LEPEDUŠ**
redoviti profesor u trajnom izboru
Prirodne znanosti
Biologija
Biokemija i molekularna biologija
Nagrada za znanstveni rad u 2015. godini

Nagradu za znanstveni rad primio sam za rad:

Šimić, Domagoj; **Lepeduš, Hrvoje**; Jurković, Vlatka; Antunović, Jasenka; Cesar, Vera, 2014: *Quantitative genetic analysis of chlorophyll a fluorescence parameters in maize in the field environments. Journal of integrative plant biology*, 56, 7; 695–708, doi:10.1111/jipb.12179 (Q1, Plant sciences, IF = 3,335).

U tom radu bio sam *corresponding* autor te sam dijelio prvo autorstvo s kolegom D. Š.-om. Rad je interdisciplinaran, a djelomično je napravljen prema mojoj ideji kao dio projekta MZOŠ-a (073-0731674-1673) kojem sam bio voditelj. Također, educirao sam mlade istraživače (V. J. i J. A.) za eksperimentalni dio rada, obradu podataka i pisanje početnih verzija rukopisa, koordinirao sam rad svih suautora, sudjelovao u pisanju rada te dopunio i uredio konačnu verziju rada.

Moj dosadašnji znanstveni rad može se podijeliti u dvije cjeline: 1. istraživanja regulacijskih mehanizama fotosinteze i 2. biokemija oksidacijskog stresa i antioksidacijskog odgovora, te s tim povezane anatomske i fiziološke promjene. Nakon dolaska na Filozofski fakultet u Osijeku, gdje studentima sociologije i

psihologije predajem biološke sadržaje, proširio sam svoje znanstvene i stručne interese na genetiku i epigenomiku čovjeka. Godine 2002. dobio sam stipendiju FEBS-a (Federation of European Biochemical Societies) za izradu eksperimentalnog dijela doktorske disertacije u Laboratoriju za staničnu biologiju Botaničkog Instituta u Kielu (Njemačka). Godine 2008. bio sam na studijskom boravku u Laboratoriju za proteomiku Bolnice u Rhode Islandu, Sveučilište Brown (SAD), gdje sam se upoznao s modernim tehnikama analize proteina. Dosad sam objavio preko 100 članaka u znanstvenim časopisima i zbornicima radova, od čega je velik broj u prvom kvartilu (Q1) prema faktoru utjecaja (IF), a koji su citirani više od 1000 puta (prema Scopusu). Osim navedenog rada za koji sam primio nagradu, posebno sam ponosan na rad koji je objavljen u časopisu *The Plant Journal*:

Jurić, Snježana; Hazler-Pilepić, Kroata; Ana Tomašić, Ana; **Lepeduš, Hrvoje**; Jeličić, Branka; Puthiyaveetil, Sujith; Bionda, Tihana; Vojta, Lea; Allen, John F.; Schleiff, Enrico; Fulgosi, Hrvoje. *Tethering of ferredoxin : NADP+ oxidoreductase to thylakoid membranes is mediated by novel chloroplast protein TROL. // Plant journal*, 60 (2009), 5; 783–794, doi:10.1111/j.13

65-313X.2009.03999.x (Q1, Plant sciences, IF = 6,946).

U tom je radu prvi put opisan potpuno nov protein u procesu fotosinteze (protein TROL), a moja uloga u timu bila je istražiti koje su fiziološke konsekvence na fotosustav II u biljkama u kojima je gen za taj protein isključen.

Osim izvorne znanstvene znatiželje, koju svaki znanstvenik mora imati, mislim da je za uspješnu znanstvenu karijeru važno uvijek iznova pronalaziti motivaciju za rad. Također, treba imati na umu da svi mi djelujemo u sklopu visokoškolskog sustava, a samo neki imaju sreće dobiti odgovarajuće financiranje svojega znanstvenog rada. To je velik problem sustava i apeliram da se u budućnosti razmotri na koji bi način financiranje znanstvenog rada svakog znanstvenika u sustavu bilo pravednije.

Nadalje, smatram kako bi mladi znanstvenici svoje djelovanje trebali usmjeriti na specijali-

zaciju vještina i kompetencija koje ne postoje u njihovu širem znanstvenom okruženju, što bi im onda omogućilo bolje povezivanje s drugim znanstvenicima u regiji. Znanstvene suradnje i interdisciplinarni pristup, po mom mišljenju, jedini su način na koji mladi znanstvenici mogu učiniti značajan znanstveni iskorak na našem Sveučilištu. Stoga bih preporučio kraće ciljane stipendije i studentske boravke u najboljim svjetskim znanstvenim sredinama, nakon čega naučeno treba etablirati u svojem domicilnom laboratoriju ili na fakultetu.

Konačno, poziv znanstvenika i sveučilišnog profesora nešto je najbolje što mi se moglo dogoditi u karijeri jer omogućava ispunjenje praktički svih aspekata osobne izgradnje. Zbog tog razloga poručujem učenicima i studentima da usprkos brojnim preprekama koje se javljaju na ovom putu smjelo zakorače na njega.

